UTRECHT · 25 MEI 1792

De weduwe liet twee zonen na

Tien jaar scheiden twee Nijmeegse bronnen. In 1783 noemt het testament van Anna Martina van Benthem vier kinderen van haar overleden zoon Pieter. Bij de overdrachten van 28 november 1793 verschijnen uit zijn gezin alleen Jan Frederik en Eduard. Een Utrechtse inschrijving vertelt wie hun moeder bij haar overlijden achterliet.

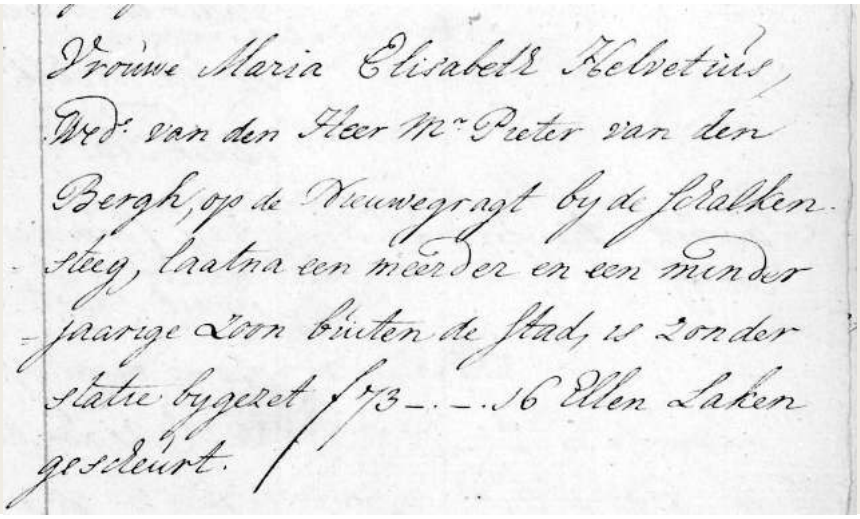
Vrouwe Maria Elisabeth Helvetius,
Wed: van den Heer Mr. Pieter van den
Bergh, op de Nieuwegragt by de Jodalken-
steeg, laatna een meerder en een minder
jaarige Zoon buiten de Stad, is Zonder
statie bygezet f 73-.-.16 Ellen Laken
geseleurt.

Maria Elisabeth Helvetius in het Utrechtse register. De tekst over haar kinderen loopt van de vierde naar de vijfde regel. Klik op de uitsnede voor het gehele registerblad.

Wat de schrijver vastlegde

Maria Elisabeth staat als weduwe van mr. Pieter van den Bergh ingeschreven aan de Nieuwegracht in Utrecht. In de datumkolom staat de verwijzing naar dezelfde dag als de voorgaande post, **25 mei 1792**. De reeks is op **4 juni** aangebracht. Bij haar naam staat dat zij één meerderjarige en één minderjarige zoon buiten de stad naliet. De inschrijving geeft hun namen niet.

Hun identificatie als **Jan Frederik Helvetius van den Bergh** (1763) en **Eduard van Benthem van den Bergh** (1767) is **STERK-WAARSCHIJNLIJK**. Beiden staan met hun volle naam in de Nijmeegse overdracht van 1793. Hun zus Anna Martina ontbreekt in de Utrechtse opgave van nagelaten kinderen. Dat maakt een eerder overlijden aannemelijk. Een eigen overlijdens- of begraafinschrijving van haar blijft nodig.

Broncontrole. Het Utrechts Archief, toegang 711, inv.nr. 139, fol. 91r, digitaal beeld 93. Bij dezelfde naam bestaat een tweede indexverwijzing naar pagina 32. Het handschrift op fol. 32r dateert uit juni 1791. Alleen fol. 91r draagt hier de conclusie.

Utrecht · oorspronkelijk blad Utrecht · archiefindex Nijmegen · erfgenamen in 1793

ZUTPHEN · APRIL EN JUNI 1789

Balthazar in de Broederenkerk

Onder de lidmaten die de hervormde gemeente van Zutphen in april 1789 met attestatie opnam, staan Maria Elisabeth Helvetius en Balthazar Cornelis Alexander van den Berg direct onder elkaar. Een accolade verbindt hun namen met de plaatsnaam Nijmegen in de rechterkolom.

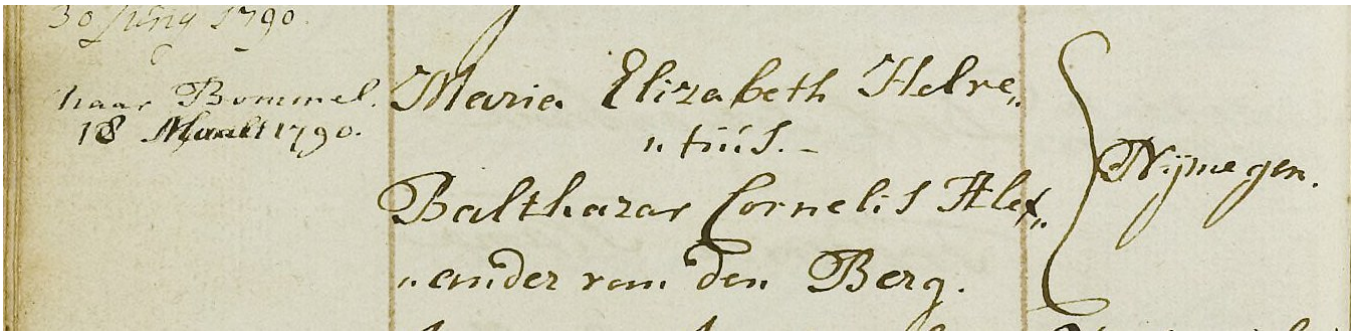

Links staat bij Maria Elisabeth de latere aantekening over Bommel. Rechts omvat de accolade beide namen. Erfgoedcentrum Zutphen, archief 0063, inv.nr. 81, folio volgens de index 94.

Datum	Bron en betekenis
April 1789	Het oorspronkelijke lidmatenboek bewijst dat moeder en zoon met attestatie uit Nijmegen zijn ingeschreven. Een dag staat er niet bij.
19 juni 1789	De transcriptie van het Zutphense begraafregister geeft Balthasar Cornelis Alexander van den Berg en vermeldt de Broederenkerk. De Nijmeegse zoon was ongeveer zeventien jaar oud.
18 maart 1790	In de marge staat het vertrek van Maria Elisabeth naar Bommel. De lidmatenindex van Zaltbommel bevestigt haar komst uit Zutphen in 1790. Het vertrek staat alleen naast haar eigen naam.

Hoe zeker is de identificatie?

De combinatie van de drie voornamen, de herkomst, de aanwezigheid van zijn moeder en het korte tijdsverloop maakt de identificatie van de begravene **STERK-WAARSCHIJNLIJK**. De transcriptie (A. van Eerten, blz. 39) hoort bij toegang 0403, inv.nr. 1894, scan 204. Het oorspronkelijke begraafblad is in deze ronde nog niet gelezen. 19 juni is de datum van de begraafinschrijving. De overlijdensdag blijft open.

Zutphen · lidmatenboek Zutphen · begraaftranscriptie, blz. 39 Zaltbommel · lidmaten, blz. 159

NIJMEGEN EN NEERBOSCH · 3 JULI 1783

Vier kinderen verkochten mee

Op 3 juli 1783 droeg Maria Elisabeth Helvetius als weduwe van Pieter twee goederen in Neerbosch over. Zij handelde voor de ene helft voor zichzelf en voor de andere helft als moeder en wettige voogdes van haar vier minderjarige kinderen. De akte verwijst naar de machtiging van de Nijmeegse raad van 27 december 1782.

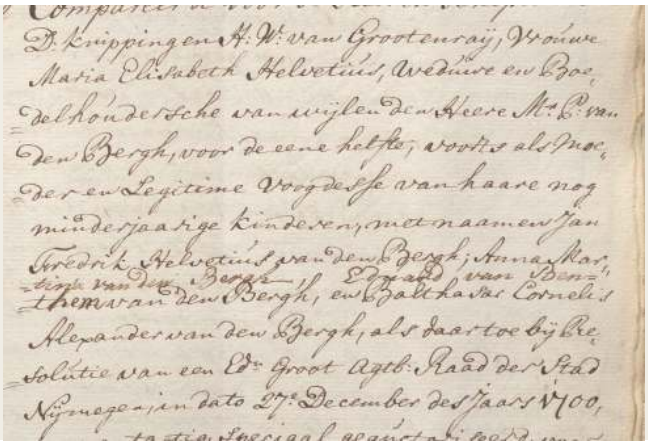

RAN, Stadsgerichten Nijmegen, toegang 3, inv.nr. 1979, fol. 24r. De tekst noemt de weduwe, beide helften en de vier kinderen. De voornaam Anna Martina loopt over twee regels.

De vier waren **Jan Fredrik Helvetius**, **Anna Martina**, **Eduard van Benthem** en **Balthasar Cornelis Alexander**, allen Van den Bergh. Hun namen bevestigen de gezinsgroep ook buiten het testament van hun grootmoeder van 15 april 1783.

De Witte Poort en den Heijkamp

De buitenplaats De Witte Poort omvatte een herenhuis, koetshuis, stallingen, een tuinmanswoning en twee tuinen met een beukenbos. Daarnaast verkochten zij den Heijkamp, ongeveer drie morgen bouwland. De akte noemt voor beide goederen samen **8.310 gulden**. Kopers waren Casper Floris baron van Hacfort en Georgia Johanna baronesse van Dorth. Folio 24v sluit af met de datum 3 juli 1783.

De eigendomsverhouding en de rol van de vier kinderen zijn **BEWEZEN** op het oorspronkelijke protocol. De koopsom betreft het bezit in Neerbosch. De acht overdrachten tien jaar later horen bij de boedel van de grootouders.

Weduwe, kinderen en koopsom · fol. 24r Goederen, kopers en datering · fol. 24v

Testament van grootmoeder · vier kinderen van Pieter

NIJMEGEN · JUNI 1787

Anna Martina trouwde op 27 juni

De Nijmeegse trouwindex geeft 3 juni 1787 voor Bernard Frederik Rebenscheidt en Anna Martina van den Bergh. Het oorspronkelijke register verklaart het verschil met de trouwdatum van 27 juni die elders is overgenomen.

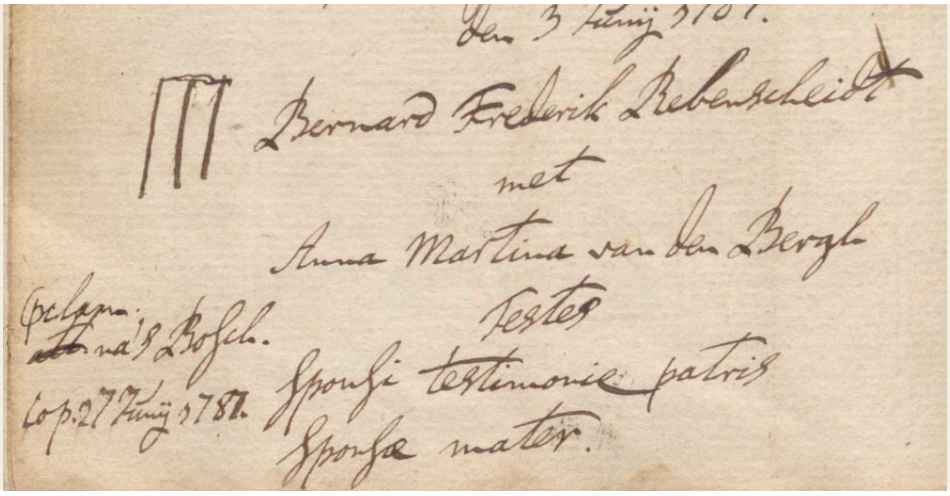

RAN, Retroacta van de Burgerlijke Stand Nijmegen, toegang 510, inv.nr. 1182. Linkerblad, onderaan, tegenover fol. 144. De datum van de huwelijkssluiting staat linksonder bij “Cop.”.

Boven de namen staat **3 juni 1787**. In de marge verwijst de schrijver naar een proclamatie naar ’s-Hertogenbosch en tekent hij bij “Cop.” de huwelijkssluiting op **27 juni 1787** aan. Voor de bruidegom vermeldt de post het getuigenis van zijn vader, voor de bruid haar moeder. Het huwelijk en de trouwdatum zijn **BEWEZEN**.

Het zoekvenster voor Anna Martina

Anna Martina leefde op haar trouwdag. De schrijver noemt bij het overlijden van haar moeder alleen twee zonen in de Utrechtse registratie van 25 mei 1792. Ook in de Nijmeegse overdrachten in november 1793 treden alleen haar twee broers uit dit gezin op. Het aangewezen tijdvak om haar eigen begraafinschrijving te zoeken loopt daarom van **27 juni 1787 tot 25 mei 1792**. Nijmegen en ’s-Hertogenbosch zijn door de trouwinschrijving onderbouwde zoekplaatsen. Een verblijf na het huwelijk of een begraafplaats is daarmee nog niet vastgesteld.

Boedelafwikkeling. De overeenkomst bij Johan Vermasen van 17 april 1793 is ontsloten als akte 714, oud boek 14, RAN 429/5. De catalogus biedt digitalisering op verzoek. De minuut blijft nodig om vast te stellen wat de familie onderling afsprak. Een aanspraak van eventuele nakomelingen van Anna Martina en een verbinding met Peter × Anna Wolters blijven open.

Nijmegen · trouwregister H. Leune · familie Rebenscheidt Vermasen · akte 714 Protocol 429/5